

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန
ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန

ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများ၌ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ
လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်

ရက်စွဲ။ ၂၀၁၇ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ (၁၄)ရက်
နေရာ။ နေပြည်တော်

(Version1.0)

မာတိကာ

	စာမျက်နှာ
- နိဒါန်း	၁
- အခြေခံအချက်အလက်စာရင်းကောက်ယူခြင်း	၂
- ရွေ့လျား/ယာယီဆေးအဖွဲ့များဖြင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးခြင်း	၃
- ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားမှု စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်းနှင့် သတင်းပေးပို့ခြင်း	၄
- ရောဂါကာကွယ်နှိမ်နင်းရေးနှင့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း	၄
- ကျန်းမာရေးအသိပညာပေးခြင်း	၅
- သတင်းပေးပို့တင်ပြခြင်း	၆
- ကွင်းဆင်းကြီးကြပ်ပံ့ပိုးခြင်း	၇
- ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း	၇
- လိုအပ်ချက်များတင်ပြတောင်းခံခြင်း	၇
- ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများလုံခြုံစိတ်ချမှုရှိစေရေး ဆောင်ရွက်ခြင်း	၈
ပူးတွဲ (၁) ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်သော ဒေသများရှိ ပြည်သူများအတွက် ကျန်းမာရေး သတိပေးနှိုးဆော်ချက်	
ပူးတွဲ (၂) ကွင်းဆင်းပံ့ပိုးကြီးကြပ်ခြင်းလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် အသုံးပြုရန်စာရင်း	
ပူးတွဲ (၃) ရေ၊ ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးနှင့် တစ်ကိုယ်ရည် သန့်ရှင်းရေးအတွက် ရှိသင့်သည့် အညွှန်းကိန်းများ	
ပူးတွဲ (၄) ယာယီဘေးဒုက္ခသည်စခန်းများတွင် ဖြစ်ပွားလေ့ရှိသော ရောဂါများ	

“ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများ၌ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများလိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်”

နိဒါန်း

ဘေးအန္တရာယ်များကျရောက်သည့်အခါ ပြည်သူလူထုသည် မိမိနေရပ်စွန့်ခွာ၍ ဘေးအန္တရာယ်များ လွတ်ကင်းရာနေရာရှိ ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများတွင် နေထိုင် ရလေ့ရှိပါသည်။

ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများတွင် ခိုလှုံနေထိုင်ရသူများသည် လူဦးရေ သိပ်သည်းစွာ နေထိုင်ရခြင်း၊ သန့်ရှင်းသောသောက်သုံးရေ လုံလောက်စွာ မရရှိခြင်း၊ အာဟာရ မလုံလောက်ခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင် သန့်ရှင်းမှုအားနည်းခြင်း၊ လူနှင့် တိရိစ္ဆာန်များ ရောနှောနေထိုင်ရခြင်းနှင့် ပုံမှန် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများ ယာယီပြတ်တောက်သွားခြင်း အပါအဝင် အကြောင်းအရာ အမျိုးမျိုးကြောင့် ကျန်းမာရေးပြဿနာများ ကြုံတွေ့ရတတ်ပါသည်။

အဆိုပါ ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများရှိ ဘေးဒုက္ခသည်များတွင် ကျန်းမာရေး ပြဿနာများ မဖြစ်ပွားစေရန်အတွက် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးရန်မှာ လွန်စွာအရေးကြီးပါသည်။

ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများတွင် ဘေးအန္တရာယ်ရှောင် ပြည်သူများအတွက် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများကို ဦးဆောင်၍ ဆောင်ရွက်သွားရမည် ဖြစ်ပြီး အဆိုပါလုပ်ငန်းများ အောင်မြင်ချောမွေ့စေရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ ယာယီစခန်းများ စီမံခန့်ခွဲမှု၊ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ထို့သို့ ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများတွင် ရောက်ရှိနေသော ဘေးအန္တရာယ်ရှောင်ပြည်သူများ အား ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများမှ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးရာတွင် အောက်ဖော်ပြပါအချက်များ ကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

“ယာယီစခန်းများတွင် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍမှ လုပ်ဆောင်ရမည့်လုပ်ငန်းများ”

အခြေခံအချက်အလက်များစာရင်းကောက်ယူခြင်း

- (က) မိမိသက်ဆိုင်ရာမြို့နယ်အတွင်းရှိယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများ၏ အရေအတွက်နှင့် တည်နေရာများကို စာရင်းကောက်ယူပြီးနှင့် မြေပုံရေးဆွဲထားရမည်။
- (ခ) ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းတစ်ခုချင်းစီအလိုက် အောက်ပါတို့ကိုစာရင်းပြုစုရမည်-
- ကယ်ဆယ်ရေးစခန်း၏ မြေပုံ/ စနစ်ပုံ
 - ဘေးဒုက္ခသည်ဦးရေ
 - ကျား/မ ဦးရေ
 - အသက် (၁)နှစ်အောက် ကလေးငယ်ဦးရေ၊
 - အသက် (၅)နှစ်အောက် ကလေးငယ်ဦးရေ၊
 - သက်ကြီးရွယ်၊ မသန်မစွမ်း ဦးရေ
 - ကိုယ်ဝန်ဆောင်ဦးရေ၊
 - (TB၊ HIV) စသည့် ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွား၍ ဆေးစွဲသောက်နေသူများ
 - မကူးစက်တတ်သော နာတာရှည်ရောဂါ (သွေးတိုးရောဂါ၊ နှလုံးရောဂါ၊ ဆီးချိုရောဂါစသည်) ရှိသူများ၊
 - အာဟာရချို့တဲ့လူနာများ
 - စခန်းအတွက်အသုံးပြုသည့် အရင်းအမြစ်
 - လက်ဆေးရန်နေရာအရေအတွက်
 - အိမ်သာ- အရေအတွက်၊ အမျိုးအစား၊ ကျား/မခွဲခြားထားခြင်းရှိ/မရှိ
 - အမှိုက်စွန့်ပစ်ရန်နေရာ - အရေအတွက်၊ စနစ်တကျ ရှိ/မရှိ
- (ဂ) လက်ရှိအခြေအနေပေါ်မူတည်၍ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ လိုအပ်ချက်များ
- သောက်သုံးရေ အရင်းအမြစ်
 - အစားအစာစီမံကျွေးမွေးရေးအစီအစဉ်
 - ဆေးနှင့် ဆေးပစ္စည်း

- ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများအတွက် လိုအပ်ချက်များ
- လျှပ်စစ်၊ ဓာတ်ဆီနှင့် ဆက်သွယ်ရေး ပစ္စည်းများ
- ခိုလှုံနေထိုင်ရန် အဆောက်အဦ
- အခြားလိုအပ်ချက်များ

(ဃ) ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ကြုံတွေ့နေရသည့် အရေးကြီး အခက်အခဲများ

- ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ပွားသည့်နေရာဒေသ၏ လုံခြုံရေးအခြေအနေ
- သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေးအခြေအနေ
- ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးအခြေအနေ
- လူမှုရေးအရသော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအရသော်လည်းကောင်း၊ ပထဝီမြေ အနေအထား အရသော်လည်းကောင်း ကြုံတွေ့နေရသည့် အခက်အခဲများ
- အခြားအခက်အခဲများ

ရွေ့လျား/ ယာယီဆေးအဖွဲ့များဖြင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးခြင်း

ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများရှိ ပြည်သူလူထုအား ယာယီဆေးခန်း၊ ရွေ့လျားဆေးခန်းများ ဖြင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးရမည်ဖြစ်ပြီး လိုအပ်ပါက ဆေးရုံသို့ လွှဲပြောင်း၍ ကုသမှု ခံယူစေရပါမည်။

- (က) မိမိသက်ဆိုင်ရာမြို့နယ်အတွင်းရှိ ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများမှ ဘေးဒုက္ခသည်များကို ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးရန်အတွက် ကျန်းမာရေးအဖွဲ့(Health Team) များအား ဆေးရုံများမှ ဆရာဝန်၊ သူနာပြုများ၊ ဒေသခံ အခြေခံကျန်းမာရေးဝန်ထမ်း များ ပါဝင်ဖွဲ့စည်း၍ တာဝန်ခွဲဝေရမည်။
- (ခ) ရွေ့လျားဆေးအဖွဲ့များ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ခရီးစဉ် ကြိုတင်ရေးဆွဲ ထားရှိရမည်။
- (ခ) ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် လိုအပ်သော ဆေးနှင့် ဆေးပစ္စည်းများ လုံလောက်မှုမရှိပါက အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ တင်ပြတောင်းခံရမည်။

- (ဂ) ဆေးအဖွဲ့များ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးခဲ့သည့် လူနာဦးရေနှင့် ရောဂါအမျိုးအမည်များကို စာရင်းပြုစု၍ အဆင့်ဆင့် တင်ပြရမည်။
- (ဃ) (TB နှင့် HIV) လူနာများရှိပါက ဆေးမပြတ်လပ်စေရေးအတွက် အထက်အဆင့်သို့ တင်ပြပြီး လိုအပ်သော ဆေးဝါးရရှိစေရေး၊ ဆေးကုသမှုပေးခြင်း နှင့် ရောဂါကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (င) မကူးစက်တတ်သောရောဂါများအတွက်လည်း ဆေးမပြတ်လပ်စေရေးအတွက် အထက်အဆင့်သို့တင်ပြပြီး လိုအပ်သော ဆေးဝါးရရှိစေရေး၊ ဆေးကုသမှုပေးခြင်းနှင့် ရောဂါကာကွယ်ရေး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (စ) အရေးပေါ်လွှဲပြောင်းကုသရမည့်လူနာများအတွက် အရေးပေါ်လွှဲပြောင်းကုသမှု အစီအစဉ်များ ထားရှိရမည်။

ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားမှုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်းနှင့် သတင်းပေးပို့ခြင်း

- (က) Early Warning, Alert and Response System (EWARS) ကို အသုံးပြု၍ ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားမှုကို စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုရမည်။
- (ခ) ကူးစက်ရောဂါ ကပ်အသွင်ဖြစ်ပွားမှုရှိပါက အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ အဆင့်ဆင့်သတင်းပေးပို့ရမည်။

ရောဂါကာကွယ်နှိမ်နင်းရေးနှင့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်း

- (က) သန့်ရှင်းသောသောက်သုံးရေရရှိရေးအတွက် ရေသန့်စင်စက်များ အသုံးပြုခြင်း၊ ကလိုရင်းဆေးခတ်ခြင်း၊ ရေသန့်ဆေးပြားဝေငှခြင်း၊ ရေကိုကြိုချက်၍ သောက်ရန် ကျန်းမာရေးအသိပညာပေးခြင်းစသည့်လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ခ) ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများရှိ ဘေးအန္တရာယ်ရှောင်ပြည်သူများအတွက် လိုအပ်သော သင့်တင့်မျှတသည့် အစားအသောက် ရရှိစေရန်အတွက် တာဝန်ရှိသူများ၊ နီးနွယ်ဌာနများနှင့်

ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် အာဟာရချို့တဲ့မှု ရှိ/ မရှိ စစ်ဆေးပြီး အာဟာရချို့တဲ့ သူများအား အာဟာရစောင့်ရှောက်မှု ပေးခြင်းများဆောင်ရွက်ရမည်။

- (ဂ) ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများတွင် ယင်လုံအိမ်သာများနှင့် လက်ဆေးရန်နေရာများ လုံလောက်စွာရှိစေရေးအတွက် တာဝန်ရှိသူများ၊ နှီးနွယ်ဌာနများနှင့် ညှိနှိုင်းပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဃ) ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများတွင် ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ထား ရှိမှုကို တာဝန်ရှိသူများ၊ နှီးနွယ်ဌာနများနှင့် ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည်။
- (င) ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းတွင် အမှိုက်နှင့် အညစ်အကြေး စွန့်ပစ်ရန် နေရာများကို တာဝန်ရှိသူများ၊ နှီးနွယ်ဌာနများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည်။
- (စ) ခြင်နှင့် ခြင်လောက်လန်းနှိမ်နင်းရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဆ) မိခင်/မျိုးဆက်ပွားကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ကိုယ်ဝန်ဆောင် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု၊ မွေးဖွားစဉ်နှင့် မွေးဖွားပြီး ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု၊ မွေးကင်းစ ကလေးစောင့်ရှောက်မှု၊ သားဆက်ခြားခြင်း၊ HIV/ AIDS အပါအဝင် အခြားလိင်မှ တစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သောရောဂါများကို စောစီးစွာစစ်ဆေး၍ ကုသမှုပေးခြင်းနှင့် မျိုးဆက် ပွားကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုတို့ကို လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။
- (ဇ) ကလေးကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဈ) ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းရှိ ကလေးငယ်များအတွက် ကာကွယ်ဆေးထိုးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ည) စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် ကျန်းမာရေး အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း စသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်ရမည်။

ကျန်းမာရေးအသိပညာပေးခြင်း

- (က) ရေ၊ ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးနှင့် တစ်ကိုယ်ရည်သန့်ရှင်းရေးဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေး အသိပညာများ၊ အစားအစာဘေးကင်းရေးဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးအသိပညာများ၊ ဝမ်း ပျက်ဝမ်းလျှောရောဂါ အပါအဝင် ကူးစက်ရောဂါများ၊ မကူးစက်တတ်သော ရောဂါများနှင့်

ဆက်စပ်သော ကျန်းမာရေး အသိပညာများ၊ အာဟာရ၊ မိခင်နှင့် ကလေးကျန်းမာရေး၊ မျိုးဆက်ပွားကျန်းမာရေး စသည့် ကျန်းမာရေးအသိပညာပေးခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။

- (ခ) ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများရှိ ဘေးဒုက္ခသည်များအတွက် ကျန်းမာရေးအသိ ပညာပေးခြင်း လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် ပူးတွဲ(၁)ပါ အချက်အလက်များ ထည့်သွင်းရမည်။
- (ဂ) ယာယီဘေးဒုက္ခသည်စခန်းများတွင် ကျန်းမာရေးအသိပညာပေး ပိုစတာများ ချိတ်ဆွဲ ခြင်း၊ လက်ကမ်းစာစောင်များဖြန့်ဝေခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရမည်။

သတင်းပေးပို့တင်ပြခြင်း

ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု လုပ်ငန်းနှင့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အရေးပါသောဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ အရင်းအမြစ်များကို စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း ဌာနအချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် အတွက်လည်းကောင်း၊ သတင်းအချက်အလက်များ ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ထို့သို့ပံ့ပိုးနိုင်ရန်အတွက် တိကျသေချာသော သတင်းအချက်အလက်များကို စနစ်တကျ စုဆောင်းပြီး အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ အဆင့်ဆင့်တင်ပြရန်နှင့် သက်ဆိုင်ရာဌာန အသီးသီးမှ တာဝန်ရှိသူများထံ ဖြန့်ဝေခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

ယာယီဘေးဒုက္ခသည်စခန်း အရေအတွက်၊ စခန်းအသီးသီးရှိ ဘေးဒုက္ခသည် အရေအတွက်၊ စခန်းအသီးသီးတွင် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ထားရှိမှု အခြေအနေစသည်ကို အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ တင်ပြရာတွင်-

- (က) နေ့စဉ်သတင်းပေးပို့ခြင်း
- (ခ) ထူးခြားဖြစ်စဉ်သတင်းပေးပို့ခြင်း (ကူးစက်ရောဂါ ကပ်အသွင်ဖြစ်ပွားခြင်း၊ အရေးပေါ်လူနာ လွှဲပြောင်းကုသခြင်း)
- (ဂ) အပတ်စဉ်သတင်းပေးပို့ခြင်း

- (ဃ) အပြီးသတ်စာရင်းပေးပို့ခြင်း (ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်း ပိတ်သိမ်းပြီးသည့်အခါတွင် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ထားရှိခဲ့မှု အခြေအနေများကို အပြီးသတ်စာရင်း ပေးပို့ခြင်း) များဆောင်ရွက်ရပါမည်။

ကွင်းဆင်းပံ့ပိုးကြီးကြပ်ခြင်း

- (က) ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများတွင် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည်သူ့ ကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ထားရှိမှုအခြေအနေများအား သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများ မှ ကွင်းဆင်းပံ့ပိုးကြီးကြပ်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို ပူးတွဲ(၂)ပါ ဇယားကို အသုံးပြုဆောင်ရွက်ရမည်။

ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

- (က) ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းများအပါအဝင် ပူးတွဲ (၃)တွင်ပါဝင်သော ရေ၊ ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးနှင့် တစ်ကိုယ်ရည်သန့်ရှင်းရေးအတွက် ရှိသင့်သည့် အညွှန်းကိန်းများ အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် နီးနယ်ဌာနများ၊ အစိုးရမဟုတ်သောပြည်တွင်း လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ခ) ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဒေသခံပြည်သူလူထု၏ ပူးပေါင်း ပါဝင်မှုကို ရယူဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဂ) ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်း စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်ရမည်။

လိုအပ်ချက်များကိုတင်ပြတောင်းခံခြင်း

- (က) ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန်အတွက် လက်ရှိဆောင်ရွက်နိုင်မှု အခြေအနေ၊ လိုအပ်သော ဆေးနှင့် ဆေးပစ္စည်းများအပါအဝင် အခြားလိုအပ်ချက်များကို စာရင်းပြုစု၍ တင်ပြတောင်းခံရမည်။

(ခ) လက်ရှိဆောင်ရွက်နိုင်မှု အခြေအနေ

- လက်ရှိဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရေး လုပ်ငန်းများ
- ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေ (ပါဝင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဦးဆောင်သည့် အဖွဲ့အစည်း၊ ဆောင်ရွက်သည့်လုပ်ငန်း၊ သတင်းအချက်အလက် စီးဆင်းမှု၊ ပြည်တွင်း/ ပြည်ပ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု)
- အထောက်အပံ့ရရှိမှု/ ထောက်ပံ့မှု
 - ရရှိသော အထောက်အပံ့ အကူအညီများ
 - ပေးအပ်ထားသော အထောက်အပံ့အကူအညီများ
- လူနာလွှဲပြောင်းမှု အခြေအနေ
 - လူနာဦးရေ (ကျား/ မ၊ အသက်)
 - လွှဲပြောင်းသည့်နေရာ/ ဌာန
 - လွှဲပြောင်းသည့်လမ်းကြောင်းနှင့် ယာဉ်အခြေအနေ

ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများလုံခြုံစိတ်ချမှုရှိစေရေး ဆောင်ရွက်ခြင်း

- (က) ဘေးအန္တရာယ်ရှောင် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေး မည့် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ ဘေးအန္တရာယ်မကျရောက်စေဘဲ လုံခြုံစိတ်ချစေရေး အတွက် အထူးဂရုပြုဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ခ) ဘေးအန္တရာယ်ရှောင် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးမည့် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ ဘေးအန္တရာယ်မကျရောက်စေဘဲ လုံခြုံစိတ်ချစေရေး အတွက် နှီးနွယ် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်ရမည်။

ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်သော ဒေသများရှိ ပြည်သူများအတွက် ကျန်းမာရေး သတိပေးနှိုးဆော်ချက်

- ၁။ ဘေးအန္တရာယ် သတိပေးချက်များနှင့် ကျန်းမာရေးသတိပေး နှိုးဆော်ချက်များကို လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ပါ။
- ၂။ ဘေးအန္တရာယ် မကျရောက်မီ အချိန်ကတည်းက အစားအစာ၊ သောက်သုံးရေနှင့် ပုံမှန်သောက်သုံးနေကြဖြစ်သည့် ဆေးဝါးများ၊ ပဋိသန္ဓေတားဆေးများ စသည့်တို့အား အသင့်ကြိုတင် စုဆောင်းထားရှိပါ။ ဆေးဝါးပြတ်လပ်မှုရှိပါက ကျန်းမာရေးဌာနနှင့် ဆက်သွယ်၍ ဆေးကုသမှုခံယူပါ။
- ၃။ တာဝန်ရှိသူများ၏ ညွှန်ကြားချက်များအတိုင်း မိုးဒဏ်၊ လေဒဏ်ခံနိုင်သော အဆောက် အဦတွင် နေထိုင်ပါ။
- ၄။ ရာသီဥတုနှင့် လျော်ညီပြီး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်အောင် ဝတ်စားဆင်ယင်ပါ။
- ၅။ ရေမျောစာများ၊ အမှည့်လွန်အစာများ၊ ယင်နားစားများ မစားပါနှင့်။ အစားအစာများ ယင်မနားစေရန် ဖုံးအုပ်ထားပါ။
- ၆။ ရေသန့်ဆေးထုတ်/ ကလိုရင်းဆေး ခပ်ထားသောရေ (သို့မဟုတ်) ကျိုချက်ထားသော ရေကိုသာ သောက်သုံးပါ။
- ၇။ ယင်လုံအိမ်သာကို စနစ်တကျ သုံးစွဲပါ။
- ၈။ တစ်ကိုယ်ရည်သန့်ရှင်းရေးကို အလေးထား ဆောင်ရွက်ပါ။ အစာမစားမှီ၊ အစားအစာ ချက်ပြုတ် ပြင်ဆင်ခြင်း မပြုမီ၊ အိမ်သာသွားပြီးတိုင်းနှင့် အညစ်အကြေး ကိုင်တွယ်ပြီးတိုင်း လက်ကို ဆပ်ပြာနှင့် စင်ကြယ်စွာ ဆေးကြောပါ။
- ၉။ အမှိုက်များကို မြေမြုပ်ခြင်း၊ မီးရှို့ခြင်း၊ အမှိုက်ပုံကို ထုံးဖြူးခြင်း စသည်ဖြင့် အမှိုက်သရိုက်များကို စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ပါ။
- ၁၀။ ခြင်ကိုက် မခံရအောင် ဂရုပြုနေထိုင်ပါ။ ဘယ်အချိန်အိပ်အိပ် ခြင်ထောင်ဖြင့်သာ အိပ်စက်ပါ။ ပိုးလောက်လန်း၊ ခြင်နှိမ်နင်းရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်ပါ။
- ၁၁။ မြွေဆိုးအန္တရာယ်၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်လိုက်မှုအန္တရာယ်နှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှု အန္တရာယ်များအား ဂရုပြုပါ။
- ၁၂။ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ရာဒေသများ၌ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများမှ ကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်သူလူထုမှ ပူးပေါင်းကူညီဆောင်ရွက်ပါ။
- ၁၃။ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ပြီးနောက်တွင် အဆုတ်ရောင်ရောဂါ၊ ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျှောရောဂါ၊ မြွေဆိုးကိုက်အန္တရာယ်၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှုစသည့် ကျန်းမာရေးပြဿနာများ ဖြစ်ပွားနိုင်ပြီး၊ အကယ်၍ ဖြစ်ပွားပါက နီးစပ်ရာ ဆေးရုံ/ ကျန်းမာရေးဌာနနှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းထံတွင် ပြသပါ။

ကွင်းဆင်းပံ့ပိုးကြီးကြပ်ခြင်းလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် အသုံးပြုရန်စာရင်း			
စဉ်	ဆောင်ရွက်ထားရှိရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်	ရှိ	မရှိ
၁။	ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းစာရင်းများ ပြုစုထားခြင်း။		
၂။	ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများ၏ မြေပုံ/ စနစ်ပုံ ပြုစုထားရှိခြင်း။		
၃။	ဘေးဒုက္ခသည်ဦးရေစာရင်းများ ပြုစုထားရှိခြင်း။		
၄။	(TBI HIV) စသည့်ကူးစက်ရောဂါများဖြစ်ပွား၍ ဆေးစွဲသောက် နေရသူများစာရင်းပြုစုထားရှိခြင်း။		
၅။	မကူးစက်တတ်သော နာတာရှည်ရောဂါရှိသူများစာရင်း ပြုစုထားရှိခြင်း။		
၆။	ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးခဲ့သည့်လူနာဦးရေစာရင်းပြုစုထားရှိခြင်း။		
၇။	အရေးပေါ် လွှဲပြောင်းကုသရမည့်လူနာများအတွက် အရေးပေါ်လွှဲပြောင်း ကုသမှု အစီအစဉ်များ ထားရှိခြင်း။		
၈။	ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားမှု စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက် ထားရှိခြင်း။		
၉။	ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ထားရှိခြင်း။		
၁၀။	သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေရရှိရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ထား ရှိခြင်း။		
၁၁။	ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများတွင် ယင်လုံအိမ်သာများနှင့် လက် ဆေးရန် နေရာများ လုံလောက်မှု။		
၁၂။	ကာကွယ်ဆေးထိုးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ထားရှိခြင်း။		
၁၃။	ခြင်နှင့် ခြင်လောက်လန်းနှိမ်နင်းရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ထား ရှိခြင်း။		
၁၄။	မိခင်/မျိုးဆက်ပွားကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ထားရှိခြင်း။		
၁၅။	ကလေးကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ထားရှိခြင်း။		
၁၆။	အာဟာရစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ထားရှိခြင်း။		
၁၇။	ကျန်းမာရေးအသိပညာပေးခြင်းလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ထားရှိခြင်း။		
၁၈။	ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန် ဆေးနှင့်ဆေးပစ္စည်း အပါအဝင်အခြားလိုအပ်ချက်များ။(လိုအပ်ချက်များရှိပါကတင်ပြတောင်းခံရန်)		

ရေ၊ ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးနှင့် တစ်ကိုယ်ရည် သန့်ရှင်းရေးအတွက် ရှိသင့်သည့် အညွှန်းကိန်းများ			
စဉ်	အမျိုးအစား	ရေတွက်ပုံ	အနည်းဆုံးပမာဏ
၁။	သောက်သုံးရေ	လူတစ်ဦးတစ်နေ့အတွက်	(၁၅-၂၀) လီတာ
၂။	ရေရရှိသည့် နေရာ	(၂၀၀)ဦး	(၁)ခု
၃။	ရေရရှိသည့် နေရာ နှင့် နေထိုင်ရာနေရာ အကွာအဝေး		မီတာ (၅၀၀) အကွာအဝေးအတွင်း
၄။	ကျန်းမာရေးဌာနတွင်သောက်သုံးရေ	ပြင်ပလူနာတစ်ဦးလျှင်	(၅)လီတာ
		အတွင်း လူနာတစ်ဦးလျှင်	(၄၀-၆၀) လီတာ
၅။	အိမ်သာ	လူ(၂၀)ဦး	(၁)လုံး
၆။	အိမ်သာနှင့် နေထိုင်သည့်နေရာ အကွာအဝေး		(၆-၅၀) မီတာ အကွာအဝေးအတွင်း
၇။	အိမ်သာနှင့် ရေအရင်းအမြစ် အကွာအဝေး		(၃၀) မီတာ အကွာအဝေး
၈။	ရေချိုးခြင်း/ အဝတ်လျှော်ခြင်း ပြုလုပ်နိုင်ရန် နေရာကိုလည်း	လူ(၅၀)ဦး	(၁)နေရာ
၉။	အများသုံးအမှိုက်ကျင်း (၂မီတာx၅မီတာx၂မီတာ)	လူ(၅၀၀)ဦး	(၁)ကျင်း
၁၀။	အများသုံးအမှိုက်ကျင်းနှင့် နေထိုင်ရာနေရာ အကွာအဝေး		မီတာ (၁၀၀) အကွာအဝေးအတွင်း
၁၁။	(၁၀၀) လီတာဆံ့ အမှိုက်ပုံး	မိသားစု (၁၀)စုလျှင်	(၁)ခု
၁၂။	ဆပ်ပြာ	လူတစ်ဦးတစ်လအတွက်	(၂၅၀)ဂရမ်
၁၃။	သောက်သုံးရေတွင်ကလိုရင်း ပါဝင်မှု	ရေ (၁) လီတာတွင်	ကလိုရင်း (၀.၂-၀.၅) မီလီဂရမ်
၁၄။	ဝမ်းရောဂါဖြစ်ပွားပါက သောက်သုံးရေ တွင် ကလိုရင်းပါဝင်မှု	ရေ (၁) လီတာတွင်	ကလိုရင်း (၁) မီလီဂရမ်နှင့် အထက်
၁၅။	ခိုလှုံနေထိုင်ရာအကျယ်အဝန်း	လူတစ်ဦးအတွက်	(၃.၅-၄ မီတာx၃.၅-၄မီတာ)

Ref; Pocket emergency tool & The SPHERE Project

ယာယီဆေးဒုက္ခသည်စခန်းများတွင် ဖြစ်ပွားလေ့ရှိသော ရောဂါများ

ရောဂါအမည်	ဖြစ်ပွားစေနိုင်သည့်အချက်များ	ကာကွယ်ထိန်းချုပ်မှု
ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျော့ရောဂါ	• လူများ သိပ်သည်း ကြပ်တည်းစွာ နေထိုင်ခြင်း • ရေနံ့ အစားအစာများ မသန့်ရှင်းခြင်း • တစ်ကိုယ်ရည်သန့်ရှင်းမှု အားနည်းခြင်း	• လုံလောက်သော နေထိုင်စရာ အကျယ်အဝန်း • တစ်ကိုယ်ရည်သန့်ရှင်းရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေး ကျန်းမာရေးအသိပညာပေးခြင်း • လက်ဆေးရန် နေရာများ စီစဉ်ပေးခြင်း • ယင်လုံအိမ်သာ စနစ်တကျ အသုံးပြုခြင်း၊ • သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေ ရရှိရေး ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း
ဝက်သက်ရောဂါ	• လူများ သိပ်သည်း ကြပ်တည်းစွာ နေထိုင်ခြင်း • ကာကွယ်ဆေးလွှမ်းခြုံမှုနည်းခြင်း	• လုံလောက်သော နေထိုင်စရာ အကျယ်အဝန်း • ကလေးငယ်များကို ကာကွယ်ဆေး ထိုးနှံပေးခြင်း • ဗီတာမင်အဆေး တိုက်ကျွေးခြင်း
လတ်တလော အသက်ရှူလမ်းကြောင်း ပိုးဝင်ရောဂါ	• နေထိုင်ရာနေရာ လေဝင်လေထွက် မကောင်းမွန်ခြင်း • လူများ ထူထပ် ကြပ်တည်းစွာ နေထိုင်ခြင်း • စောင်များ၊ အဝတ်အထည်များ မလုံလောက်ခြင်း	• ခိုလှုံနေထိုင်ရာ နေရာများ အတွက် အနည်းဆုံးပြည့်မှီရမည့် အချက်များနှင့် ကိုက်ညီစေခြင်း • အဝတ်အထည်၊စောင်များ ထောက်ပံ့ပေးခြင်း (နှီးနွယ်အဖွဲ့များ)
ခြင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သောရောဂါများ	• ရေဝပ်သော နေရာများ၊ ရေစီးရေလာ မကောင်းမွန်သော မြောင်းများ စသော ခြင်ပေါက်ဖွားနိုင်သော နေရာများရှိခြင်း • ခြင်ထောင်များ လုံလောက်မှု မရှိခြင်း။	• ဖုံး၊သွန်၊လဲ၊စစ် လုပ်ငန်း များကို ပါဝင်ဆောင်ရွက်စေခြင်း • ခြင်နှိမ်နင်းရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း • ကျန်းမာရေးအသိပညာပေးခြင်း • ဆေးစိမ်ခြင်ထောင်များ ထောက်ပံ့ပေးခြင်း

ရောဂါအမည်	ဖြစ်ပွားစေနိုင်သည့်အချက်များ	ကာကွယ်ထိန်းချုပ်မှု
ဘက်တီးရီးယားပိုးကြောင့် ဦးနှောက်အမြှေးရောင်ရောဂါ (Meningococcal Meningitis)	လူများ သိပ်သည်း ကြပ်တည်းစွာ နေထိုင်ရခြင်း	- ခိုလုံနေထိုင်ရာနေရာများ အတွက်အနည်းဆုံးပြည့်မှီ ရမည့်အချက်များနှင့် ကိုက်ညီစေခြင်း - ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များမှ အကြံပြုပါက ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံခြင်း
တီဘီရောဂါ	- လူများထူထပ်ကြပ်တည်းစွာ နေထိုင်ရခြင်း - အာဟာရချို့တဲ့ခြင်း - ခုခံအားကျဆင်းမှုရောဂါရှိသူများရှိခြင်း	- ခိုလုံနေထိုင်ရာနေရာများ အတွက်အနည်းဆုံးပြည့်မှီ ရမည့် အချက်များနှင့် ကိုက်ညီစေခြင်း - အဖျားငွေ့ငွေ့ရှိခြင်း၊ ရက်သတ္တပတ် (၂)ပတ်ထက် ပို၍ ချောင်းဆိုးခြင်းစသည့် ရောဂါလက္ခဏာရှိသူများကို ရောဂါပိုး ရှိ/ မရှိ စစ်ဆေးခြင်း
သန်ကောင်၊ တုတ်ကောင် ရောဂါများ	- လူများထူထပ်ကြပ်တည်းစွာ နေထိုင်ရခြင်း - တစ်ကိုယ်ရည်သန့်ရှင်းမှု၊ ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းမှုနှင့် အစာသန့်ရှင်းမှု အားနည်းခြင်း	- ခိုလုံနေထိုင်ရာနေရာများ အတွက်အနည်းဆုံးပြည့်မှီ ရမည့် အချက်များနှင့် ကိုက်ညီစေခြင်း - ကျန်းမာရေးပညာပေးခြင်း - မြေကြီးပေါ် သွားလာရာ တွင် ဖိနပ်စီးခြင်း (Hookorms)
ဗီတာမင်အချို့တဲ့ခြင်း	- အစာအာဟာရချို့တဲ့ခြင်း - ဝက်သက်ရောဂါ၊ ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျှောရောဂါ ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်း	- အစာအာဟာရမျှတစွာ စားခြင်း - ဗီတာမင်အဆေးတိုက်ကျွေးခြင်း - ဝက်သက်ရောဂါကာကွယ်ဆေးထိုးခြင်း
သွေးအားနည်းရောဂါ	- သန်ကောင်တုတ်ကောင် ရောဂါများရှိခြင်း - ငှက်ဖျားရောဂါရှိခြင်း - အစာအာဟာရ မလုံလောက်ခြင်း - နာတာရှည်ရောဂါရှိခြင်း	- အစာအာဟာရလုံလောက်စွာ စားခြင်း - သံဓာတ်၊ ဖောလစ် အက်စစ် အားဆေးတိုက်ကျွေးခြင်း - အခြားရောဂါများ ရှိပါက ကာကွယ်ကုသခြင်း

ရောဂါအမည်	ဖြစ်ပွားစေနိုင်သည့်အချက်များ	ကာကွယ်ထိန်းချုပ်မှု
မေးခိုင်းရောဂါ	• ထိခိုက်ရှနာ ဖြစ်ပွားခြင်း • သန့်ရှင်းမှုမရှိသော မီးဖွားခြင်း • သန့်ရှင်းမှုမရှိသော မွေးကင်းစကလေး ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း	• ထိခိုက်ရှနာများဖြစ်ပွားပါက သန့်ရှင်းသောရေဦးကုသမှု ခံယူခြင်း • ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များအား ကာကွယ်ဆေးထိုးခြင်း • ထိခိုက်ရှနာဖြစ်ပွားသူများ ကာကွယ်ဆေးထိုးခြင်း • မီးဖွားခြင်း၊ မွေးကင်းစကလေးငယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကိုသန့်ရှင်းစနစ်ကျစွာ ဆောင်ရွက်ခြင်း
အသည်းရောင်အသားဝါရောဂါများ	• တစ်ကိုယ်ရည်သန့်ရှင်းမှု အားနည်းခြင်း • သောက်သုံးရေနှင့်အစားအစာများ မသန့်ရှင်းခြင်း • အကာအကွယ်မဲ့လိင်ဆက်ဆံခြင်း	• ကျန်းမာရေးပညာပေးခြင်း • ရေ၊ တစ်ကိုယ်ရည်သန့်ရှင်းရေနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း
ခုခံကျ/ကာလသားရောဂါများ	• ကျန်းမာရေးအသိပညာ အားနည်းခြင်း • အကာအကွယ်မဲ့လိင်ဆက်ဆံခြင်း • မူးယစ်ဆေးဝါး သွေးကြောအတွင်း ထိုးသွင်းသုံးစွဲခြင်း	• ကျန်းမာရေးအသိပညာ ပေးခြင်း • ကိုယ်ဝန်ဆောင်များအားဆစ်ဖလစ်ရောဂါစစ်ဆေးခြင်း • ကွန်ဒုံးများ ပေးခြင်း • ရောဂါရှိသူများ၏အိမ်ထောင်ဖက်/လိင်ဆက်ဆံ ဖော်ကိုပါ ရောဂါပိုးစစ်ဆေးခြင်း၊ ကုသခြင်း